

LIBRIS

PREOT

ILARION V. FELEA

CUVÂNTĂRI
LA VIETILE
SFINȚILOR

Martie, Aprilie și Mai

• 5 • Prolog

- 6 • Cine sunt sfinții și ce sunt Viețile sfinților?
- 7 • Care sunt temeurile biblice și patristice ale cultului sfinților?
- 17 • Ce este canonizarea și ce se cere pentru canonizarea sfinților?
- 19 • Canonizarea celor dintâi Sfinți Români
- 24 • Fiți sfinți...

• 28 • Martie

- 29 • Cuviosul Gherasim de la Iordan 4 Martie
- 32 • Sfinții 40 de Mucenici din Sevastia 9 Martie
- 36 • Sfântul Sofronie 11 Martie
- 39 • Sfântul Simeon Noul Teolog 12 Martie
- 53 • Cuviosul Benedict din Nursia 14 Martie
- 57 • Cuviosul Alexie 17 Martie
- 59 • Sfântul Părinte Chiril 18 Martie
- 69 • Bunavestire 25 Martie
- 72 • Sfântul Părinte Ioan Scărarul 30 Martie

• 82 • Aprilie

- 83 • Sf. Cuvioasă Maria Egipteanca 1 Aprilie
- 89 • Cuv. Ierarh Calinic de la Cernica 11 Aprilie

- 103 • Sfântul Mucenic Sava Gotul 18 Aprilie
- 106 • Sfântul Apostol Natanail 22 Aprilie
- 109 • Cuviosul Vitalie din Egipt 22 Aprilie
- 113 • Sf. Mare Mucenic Gheorghe 23 Aprilie
- 118 • Sfântul Ierarh Ilie Iorest 24 Aprilie
- 124 • Sf. Mitropolit Sava Brancovici 24 Aprilie
- 135 • Sf. Ap. și Evanghelist Marcu 25 Aprilie
- 140 • Sf. Ap. Iacob Zevedeu 30 Aprilie

• 145 • Mai

- 146 • Sfântul Proroc Ieremia 1 Mai
- 155 • Sfântul și dreptul Iov 6 Mai
 - 159 • Sfântul Sava 6 Mai
- 162 • Sf. Ap. și Evanghelist Ioan 8 Mai
- 182 • Cuviosul Arsenie cel Mare 8 Mai
 - 185 • Sfântul Proroc Isaia 9 Mai
- 197 • Sfinții Chiril și Metodie 10 Mai
- 202 • Sfântul Mucenic Ioan Valahul 12 Mai
- 205 • Cuviosul Pahomie cel Mare 15 Mai
- 212 • Sf. împărați Constantin și Elena 21 Mai
 - 219 • Sf. 150 de Părinți 21 Mai
 - 225 • Cuv. Părinte Simeon 24 Mai
- 231 • Sfântul Herma, Filosoful 31 Mai

• 242 • Autobiografia

Cine sunt
sfinții
și ce sunt
Viețile sfinților?

După istoria Bibliei și a Bisericii, sfinții sunt **prorocii, apostolii, mucenicii, părinți și ierarhi** ai Bisericii, **cuvioșii, dreptii** și mărturisorii lui Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, – care cu viața lor s-au apropiat mai mult de sfințenie, adică de virtutea desăvârșirii morale, care este cea mai înaltă și mai cuprinzătoare virtute creștină. Sfinții sunt întrupările sfințeniei; sunt credincioșii cei mai curați, cei mai buni, culmile, vârfurile morale ale membrilor Bisericii lui Hristos. Sfinții sunt bisericile Duhului Sfânt (**1 Cor. 3:6, 6:19**), prietenii Domnului (**In. 15:14**) și iubiții lui Dumnezeu (**Dan. 10:19**); sfinții sunt eroii credinței, ai crucii, ai evlaviei și ai sfințeniei; sunt duhurile dreptilor celor desăvârșiți (**Evr. 12:23**). Stelele sunt podoaba cerului, sfinții sunt podoaba Bisericii.

Viețile Sfinților sunt „abecedarul sfințeniei”, – dreptarul de viață morală al creștinilor, mai mult decât orice alte cărți. În *Viețile Sfinților* avem **cartea exemplilor** de creștini și ale unor comori de înțelepciune, pe care le cunoaștem din paginile Scripturii și din istoria Bisericii, – vieți și învățături de păstori și de pescari, de voievozi și generali, de împărați și de ostași, de bogați și de să-

raci, de prunci, de tineri și de bătrâni, de bărbați și de femei, de singuratici și de familiali, de învățați și de neînvățați, de preoți și de mireni, de plugari, de meseriași, de negustori, de slujbași din toate stările, treptele și chemările.

Care sunt temeiurile biblice și patristice ale cultului sfinților?

De ce noi creștinii dreptcredincioși iubim și cinstim sfinții? Întâi de toate pentru că «Dumnezeu e preamărit în sfatul sfinților» (Ps. 88:7; 67:36). Sfinții sunt «cetățenii cerului» și «casnicii lui Dumnezeu» (Efes. 2:19). **În sfinți cinstim**

și iubim pe Dumnezeu Care a lucrat în ei prin harurile pe care le-a revărsat asupra lor cu prisosință. Cinstirea copiilor buni aduce laudă și părinților. Cinstirea sfinților aduce laudă lui Dumnezeu.

Noi iubim și cinstim sfinții pentru că în ei **cinstim pe Hristos și Biserica**, adică Trupul Lui. În sfinți cinstim mădularele Lui, «din carnea și din oasele Lui» (Efes. 5:30). În sfinți se oglindesc firea și iubirea, viața, trupul și slava lui Iisus Hristos în chipul cel mai desăvârșit, precum e scris: «Cel ce se sfințește și cei ce se sfințesc dintr-Unul sunt

toți», – din Hristos (Evr. 2:11). Și: «**Slava pe care Mi-ai dat-o Mie, le-am dat-o lor**» – zice Domnul (In. 17:22; Rom 2:19), ceea ce înseamnă că sfinții au primit și primesc slava și cinstirea lor mai întâi de la Hristos. „Sfinții s-au învrednicit de închinare nu prin firea lor, scrie Sf. Ioan Damaschinul, ci pentru că au avut în ei pe Cel Ce este vrednic de închinare prin firea Sa, după cum fierul înfierbântat nu este arzător prin firea sa, ci pentru că a primit în sine foc, care are însușirea firească de a arde. Ne închinăm lor pentru că Dumnezeu i-a preaslăvit și i-a făcut înfricoșători pentru vrăjmași și binefăcători pentru cei ce se apropie de ei cu credință” (*Cuvântarea a III-a despre icoane*). Prin urmare, cine cinstește sfinții, cinstește pe Hristos. Iar cine disprețuiește sfinții, disprețuiește pe Domnul” (Sf. Ambrozie, cuv. 54).

Noi iubim și cinstim sfinții pentru că ei ne arată mai frumos **ce să credem, cum să trăim, cum să iubim pe Dumnezeu și pe aproapele nostru**. Ei ne învață prin cărțile și viețile lor, cum se face creșterea în harul și în cunoașterea Domnului (2 Petr. 3:18) până la **starea desăvârșirii**, până «la măsura vârstei deplinătății lui Hristos» (Efes. 4:13). Ei ne dau cele mai tari convingeri și toate adevărurile sfinte, cele mai luminoase pilde morale în toate nevoințele și în toate virtuțile evanghelice: în

LIBRIS | We know books

smerenie, în credință, în bunătate, în pocăință, în evlavie, în rugăciune, în răbdare, în iubire, în jertfă, în trăirea după voia lui Dumnezeu.

Citirile și povestirile bărbaților aleși din istoria omenirii ne plac, ne atrag, ne umplu de admirație și venerație. Dar biografiile sfinților?! Cu atât mai mult, nu numai ne plac și ne atrag, ci ne și conduc pe calea virtuții și a mântuirii. Credințele lor sunt credințele noastre, cugetările lor, cugetările noastre, învățăturile lor, învățăturile noastre, rugăciunile lor, rugăciunile noastre, ale Bisericii noastre. Noi iubim și cinștim sfinții pentru **credința lor dreaptă**, pentru **viața lor sfântă** și pentru **îndelungă răbdarea lor în suferință**.

Între sfinți, cei mai mulți sunt martirii, mucenicii. **Martiriul** sfinților e ceva nou în lume, prin creștinism. Înainte de Hristos a fost ceva rar, – întâlnit numai la Isaia, la Iezechiel, la Eleazar, la Zaharia și la Macabei. Creștinismul este religia martirilor. Creștinismul s-a răspândit, s-a apărut și a triumfat de la începutul istoriei lui, de la anul 1 de la Hristos până astăzi, prin nenumărați martiri. În istorie nimic nu este mai frumos și mai adânc mișcător ca lupta martirilor pentru dreptate, pentru adevăr, pentru înțelepciune, pentru libertatea de conștiință. În fiecare zi se pomenesc

În calendarul Bisericii și în *Mineie* nume de sfinți și de mucenici care au apărat adevărurile Evangheliei cu jertfa sângelui și a vieții lor. Uneori se pomenesc zeci, sute, mii și zeci de mii de martiri într-o singură zi. Văzând că ei și-au dăruit nu numai sufletul, dar și sângele lor pentru Hristos, pentru apărarea și răspândirea credinței creștine, cum am putea să nu-i iubim și să nu-i cinstim, fără să ne facem vinovați de necredință sau de rea-credință?

Sfinții sunt mărturiile lui Hristos din Vechiul și din Noul Testament, precum și de-a lungul istoriei Bisericii. Cartea aceasta este mărturia lor pentru existența Lui și a religiei Lui. Poți tăgădui aceste mărturii? Zeci, sute, mii și zeci de mii în fiecare zi!... În creștinism, martiriul este mărturia istorică a unei mari mulțimi de mucenici care au mărturisit până la moarte pe Iisus Hristos. În păgânism nu a murit nimeni pentru credința și convingerea sa religioasă. De la Iisus Hristos încoace, se înfruntă două lumi: păgânismul atotputernic și creștinismul mântuitor, luminător și sfințitor de suflete, două lumi care nu se puteau împăca decât prin *Edictul de libertate de la 313*, prin triumful creștinismului. Fiecare martir este un martor al Evangheliei. Fiecare martiriu este o dovadă de credință vie, un semn de convertire, de naștere și de înmulțire a creștinilor, – a „prietenii-

lor” și a „iubiților” lui Hristos. Fiecare mucenic este un nou sfânt în cununa de slavă a Bisericii.

Aducând laude și slavă neînvinsei credințe a martirilor, Sf. Efrem Sirul scrie: „Înțelepciunea filosofilor și elocvența oratorilor nu înseamnă nimic față de prveliștea extraordinară ce ne înfățișează glorioasele lupte ale martirilor. Tiranii și judecătorii sunt cuprinși de spaimă la vederea credinței, curajului, bucuriei acestor sfinți atleți. Credința sfinților se vede mai bine în curajul cu care răbdau torturile și **pedepsele** de la prigonitori: moartea prin decapitare, aruncare la fiare, ardere, flagelare, înfometare, lapidare, înțepare, săgetare, sfâșiere, spânzurare, sugrumare, schingiuire, tăierea membrilor, turnarea plumbului topit pe gât, pe urechi, în ochi, străpungerea cu fiare înroșite și altele.

Când toți se îndoiesc și se încovoie, numai sfinții stau dreți. De aceea, exemplele lor sunt neîntrecut de frumoase și valoarea lor educativă este unică. Fără îndoială, la starea desăvârșirii, la treapta sfințeniei, nu se ajunge fără opintiri, fără strădanii, fără lupte. Înainte de a exista martiriul sfinților, există – ne spune Scriptura – și conștiința, **războiul sfinților**¹, lupta dinafară sau dinăuntru – în

1 Dan. 7:21; Apoc. 11:7; 13:7-10; Evr. 12:1-4

LIBRIS | We know books

inimă – a credinței cu necredința, a bunătății cu răutatea, a iubirii cu ura, a înfrânării cu desfrânarea, a blândeții cu mânia, a dreptății cu strâmbătatea, a luminii cu întunericul, a sfințeniei cu păcatul, a duhului cu idolii. Cartea aceasta ne arată cât de lungi au fost suferințele și cât de sângeroase luptele creștinilor împotriva idolatriei (păcatul cinstirii făpturii în locul Ziditorului). Ea este un răspuns dat acelor care nu văd și nu înregistrează jertfele și suferințele seculare ale creștinilor pentru religia lor și o învederează marii erori a celor ce afirmă că întreaga artă păgână a fost distrusă de mâna creștină². Distrugerea au început-o păgânii și au desăvârșit-o barbarii. O recunoaște chiar autorul la care ne-am referit, când scrie pe aceeași pagină de carte: „Legiunile romane, conduse de Sulla, au făcut primele dărâmări, iar în timpul lui Neron au apărut cei dintâi prădători”³. Din numărul celor până la trei mii de statui de la Delfi, „Nero singur a dus la Roma vreo cinci sute din ele”⁴. E de mirare că au distrus și creștinii din statui când din pricina idolatriei au suferit atât de mult? După atâta sânge de martiri, e de mirare că creștinii nu au mai pus

2 Ioan Ducici, „Cetăți și himere”, trad. de B. Pisarov, București, 1939, pag. 227

3 Idem, pag. 289-310

4 Ibidem, pag. 224

preț pe statuile zeilor? **Ce valoare poate avea cuvântul unui scriitor care se pleacă în fața statuii de aur a unei curtezane desfrânate și nu vede nimic din virtuțile și din martiriul sfinților?**

Creștinismul fără îndoială a pus capăt idolatriei păgâne după ce veacuri întregi a suferit martiriu din partea ei. *Viețile Sfinților* învederează acest fapt mai limpede ca lumina zilei. Numele și moartea sfinților mucenici și mărturisitori ai credinței creștine constituie cel mai grav act de acuzare care strigă de 20 de veacuri împotriva răutății și a strâmbelor judecăți omenești: «Până când, Stăpâne sfinte și adevărate, nu vei judeca și nu vei răzbuna sângele nostru, față de cei ce locuiesc pe pământ?» (Apoc. 6:10). Din alte socoteli pământești, pentru alte nume și pentru alte pricini mai puțin sfinte, îndată se dau alarme în lumea întreagă. Numai în jurul acestui „nor” strălucitor al nenumăraților martiri din calendarul Bisericii se păstrează o tăcere de mormânt, neagră, diabolică. Cu toate acestea, jertfele sfinților martiri creștini reprezintă baza morală, temelia de granit și slava Bisericii, forța spirituală cea mai mare prin care se susține, luptă și biruiește în lume creștinismul.

Pe de altă parte biruințele și cununile nu se câștigă fără sudori, fără suspine, fără sângerări.

Sfinții le-au câștigat și de aceea au dreptul la toată lauda, iubirea și cinstirea din partea noastră. Noi iubim și cinstim sfinții pentru că ei **se roagă pentru noi** și mijlocesc pentru noi (1 Tim. 2:1) și **sunt ascultați**: Avraam se roagă pentru Abimelec (Fac. 20:17), Iov pentru prietenii săi (Iov 42:8) și Samuil pentru popor (1 Regi 7:9), «căci mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului» (Iac. 5:16). Sfinții știu ce se petrece în inimile noastre (4 Regi 5:26; 6:12; FA 5:3) și pe pământ (Apoc. 6:10; 22:9). Sfinții ascultă rugăciunile noastre și se bucură de întoarcerea (pocăința) păcătoșilor (Lc. 15:10; 20:38). Sfinții mijlocesc pentru noi la Dumnezeu și după moarte, ca de pildă Moise și Samuil (Ier. 15:1) și Apostolul Petru (2 Petr. 1:15). Rugăciunile sfinților se înalță înaintea lui Dumnezeu ca tămâia din cădelnițe de aur (Apoc. 5:8; 8:3-4). Sfinții zidesc Biserica; **sfinții vor judeca lumea** (1 Cor. 6:2). Noi iubim și cinstim sfinții pentru că **viața creștină este o viață de iubire și de rugăciune**, care nu încetează prin moartea timpului. Noi ne iubim și ne rugăm unii pentru alții. De câte ori cere numai Sf. Pavel de la cititorii lui să se roage pentru el!... Biserica în timpul lui Hristos cuprinde și viii și morții, iar dragostea este «legătura desăvârșirii» (Col. 3:14). Ea ne leagă unii de alții nu numai pe pământ, dar și în cer. Ea

leagă Biserica luptătoare de Biserica triumfătoare în aceeași familie de suflete. Dragostea este singura virtute veșnică (1 Cor. 13:8-13), singura care nu încează prin moarte. Pot sfinții să fie sfinți și să rupă legătura dragostei și a rugăciunii dintre ei și noi?

Noi iubim și cinștim sfinții pentru că **Biserica de la început a cinștit** cu credință și cu evlavie nu numai **virtuțile** lor, dar și **moaștele**, rămășițele lor pământești. Pe mormintele lor s-au zidit cele dintâi biserici și în cinștea lor s-au rânduie sărbători, cântări și rugăciuni. În *Martiriul Sfântului Policarp*, – cel mai vechi document martiric, compus între anii 155-158 după Hristos, – se spune că după ce trupul Sfântului Ierarh a fost ars la Roma, ucenicii i-au adunat oasele și s-au îngrijit să-i poată sărbători ziua morții: „Am dobândit după aceea osemintele lui, – spune documentul, – care sunt mai de preț decât pietrele nestemate și mai scumpe decât aurul, – și le-am așezat la loc cuviincios. Acolo, de va da Domnul să ne adunăm, după puțină și noi cu bucurie și veselie, ca să sărbătorim ziua nașterii lui ca mucenic, atât întru aducerea aminte de cei care lupta au săvârșit, cât și pentru deprinderea și pregătirea celor ce au de luptat de acum încolo”.

În anul 373, mai marele Sciției, Iunius Soranus a trimis moaștele Sf. Sava Gotul (îneecat, se crede în